UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Contractus Census.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Visual Library

[...]bratis in gratiam utriuſque contrahentis, ſi damnum contingat ſine culpa poſſidentis, dividi debet.

quod damnum contingat ſine culpa poſſidentis hic in foro externo ad nihil tenetur, ſed in conſcientia tenetur ad dimidium damni, quia, ſicut uterque contrahens ex contractu commodum percipit, ita æquum eſt, quod uterque damnum participet. Et ſic Valerus V. *Damnum, diff.* 4. obligavit in conſcientia ſcholarem; apud quem mulus conductus ſine eius culpa perierat, ad reſtituendum dimidium pretii *par 3. tractat. 6 reſ.* 10.

Cõtractus innominati per ius naturale actionem non pariũt

10 Contractus innominati actionem non pariunt per ius Civile ſecus per ius Naturale, & coram Deo, & in foro conſcientiæ *par. 9. tract. 9. reſ.* 12.

CONTRACTVS

Cenſus.

Cenſus natura.

11 ✠ CEnſus deſcribi poteſt, ius exigendi penſionem de re utili alterius. Alius eſt reſignativus, alius conſignativus. Et hic vel eſt perpetuus, vel temporalis. Item perpetuus, vel eſt redimibilis, vel irredimibilis quamvis poſt Bullam Pii V. omnis ſit redimibilis. Temporalis verò aut eſt ad tempus certum vel ad tempus incertum.

Et ſpecies.

Rurſus omnis cenſus, aut eſt fructuarius, aut pecuniarius, qui eſt magis in uſu: Emptio, & venditio cenſuum cum debitis circumſtantiis eſt licita. Circumſtantiæ verò aliæ requiruntur de iure naturæ, aliæ ex Bullis Pontificium ✠.

Cenſus licitus ſi ſervet iura naturæ.

Videlicet, iuſtitiam pretii.

12 De iure naturæ in contractu cenſuali requiritur æqualitas inter cenſum, & pretium. Et quod ſi aliqua gravamina hinc inde per pacta acceſſoria imponantur, ea prudentis arbitrio debitè compenſentur. Ita Leſſius *libro* 2 *cap.* 22. *dub.* 12. *num.* 74. *parte* 1. *tract.* 8. *reſolut.* 44. *§. idem etiam. Verſic. Quod verò.*

Et gravaminũ compenſationem.

13 Addunt Sotus, *de iuſtit. lib.* 6. *quæſtion.* 5. *artic.* 3. & alii requiri in contractu cenſus de iure naturæ, ut non apponatur pactum de redimendo in favorem emptoris; alioqui fore uſurarium.

Etiamſi ponatur pactum de redimendo in favorem emptoris.

Ubicumque enim datur pecunia cum pacto eam recipiendi, & aliquid ultra ſortem, ibi adeſt uſura. Sed, ſecluſa lege poſitiva, probabile exiſtimo cum Valentia *tom.* 4. *diſputat.* 5. *quæſt.* 22. *punct.* 6. talem circumſtantiam non requiri, & pactum redimendi apponi poſſe, dummodo hoc grauamen debitè ab emptore compenſetur. Et ita, hanc ſententiam Romæ à doctis viris exiſtimatam probabilem, teſtatur ipſe Valentia, quamvis ob periculum uſuræ talia pacta non ſint ſuadenda, *part.* 3. *tractat.* 5. *ſ. ſol.* 75.

Sunt, & alia requiſita iure poſitivo ſummorũ Pontificum.

14 ✠ Præter has conditiones aliæ exiguntur in extravagantibus Martini, Calliſti, & tandem Pii V. Et quidem conditiones duorum priorum non videntur neceſſario requiſitæ ad valorem contractus, & Pontifices approbaſſe contractus cenſuales cum talibus conditionibus, minimè verò reprobaſſe eos, qui aliter fierent ✠. Bullam verò Pii V. notat Leſſius *lib.* 2 *cap.* 22. *dub.* 13. *num.* 99. non eſſe in Regno Siciliæ uſu receptam.

Præſertim Pii V.

Vnde illa non obſtante, ſi venditor cenſus non ſoluat fructus, poteſt eſt his antiquus cenſus augeri, vel novus conſtitui. Ita Salas *de cenſib. dub* 8. *num.* 13. Immò Sotus, *de iuſtit. lib.* 6. *quæſt.* 5. *art.* 1. probabiliter docet, cenſum conſtitui poſſe ex pecunia credita, quamvis Fauſtus, *diſput.* 18. *quæſt.* 32. *numero* 3. probabiliorem putet contrariam opinionem Lopez.

Cuius Bullam in hoc Regno dicunt non eſſe receptam.

Probabiliter inquam, ubi Bulla non eſt recepta, nam id in ea expreſsè prohibetur, *ubi ſupra.* Adde, quod, cum dicta Bulla multa requirat ſolum ad vitandas fraudes, quæ intervenire poſſunt, contractus cenſualis abſque talibus requiſitis valet pro foro conſcientiæ, etiam ubi Bulla recepta eſt, dummodo fraudes abſint.

Vnde, ea non obſtãte, cenſus non ſolutus adiici poteſt ſorti principali.

Ita Megala, in 2 2 *libro* 2. *capite* 7. *quæſt.* 2. *numero* 53 & alii. Vnde, ſecluſis fraudibus, poteſt conſtitui cenſus ex pecunia antea debita, vel mercibus aſſignatis in pretium, non obſtante quòd Bulla damnet cenſus celebratos non numerata pecunia tempore celebrationis.

Adde

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Et in foro conſcientia cõſtitui poteſt ex mercibus, vel pecunia antea debita, etiam vbi Bulla recepta eſt.

Et ex Soto, etiamſi res minus reddat, quam ſit cenſus debitus.

Adde, quod illud de mercibus non videtur contrarium Bullæ, quia venire poſſunt nomine pecuniæ: nam ex *l. pecunia ff de verbor. ſignificat.* pecuniæ nomine comprehenduntur æquiualentia Ita Malderus in 2. 2 *tractat 5. capite 5. dub.* 6. & alij contra Filhucium, *tomo 2. tractat. 35 parte 2 cap. 3. num.* 306. *part. 1. tractal. 8. reſolutione* 44. Et quamuis multi negent quod cenſus conſtitui poſſit ſupra valorem fructuum rei, ſuper quam imponitur, id tamen Sotus *de iuſtit. libro 6. quæſt 5. articulo 1*, concedit fieri poſſe. *Ibidem* in fine.

Cenſus emi poteſt pretio taxato, vel cõſueto

Et ſi eſt vltroneus, minoris.

15 Quod attinet ad pretium cenſus illud eſt iuſtum, quod vel taxa conſtituit, vel conſuetudo præſcripſit †. Cœterum, ſi à venditore cenſus vltrò offeratur vendendus, vileſcit, ſicut dicunt DD. communiter de mercibus vltroneis. Et quidem ſecundùm aliquos vileſcit pro tertia parte, ſecundum alios, pro dimidio. Itaque non damnarem eum, qui cenſum quinque vnciarum vltro oblatũ emeret vnciis octoginta, ſtante taxa vel conſuetudine quinque pro centenario. Ita Cruz, *par. 1. pr. 3. qu. 6. dub. 2. concl. 3.* & alij. *p. 1. tr. 8. reſ. 36.*

Cenſus vitalitius eſt licitus.

16 Cenſus vitalitius videtur licitus eſſe ex Filhucio *tom. 2. tr. 37. c. 2. num.* 34. quia exitus vitæ eſt incertus, & æquum æſtimatur eſſe periculum amittendi, & ſpes lucrandi. *par. 7. tract. 9. reſolutione* 70.

CONTVMELIA.

Contumelia quid?

1 † Contumelia propriè eſt inhonoratio alicuius per verba, aut ſigna denotantia malum culpæ, vt ſi cui dicatur, *fur, mendax,* &c. Latè idem eſt, quod conuicium, & ſignificat etiam obiectionem mali pœnæ, vt cæcitatis, ſtultitiæ, natalium illegitimorum, &c. Eſt peccatum ex ſuo genere mortale, ſi non excuſat indeliberatio, paruitas materiæ, aut modus obiiciendi, vt per ludum, aut correctionem. Sunt autem omnes contumeliæ eiuſdem ſpeciei, & in Confeſſione non neceſſariò diſtinguendæ, vt dictum eſt V. *Circumſtantia numero* 32.

Qualepeccatum?

Et an iuſtificet homicidium?

2 Contumelioſum non licet occidere. Vide V *Occidere, numero* 26. quamuis falſum, vel occultum crimen obiicienti, liceat reſpondere, *Mentiris,* vt dictum eſt. V. *Compenſare, numero* 4. †

COPVLA
Coniugalis.

Copula cõplenda, & initianda in vaſe naturali.

1 Copula coniugalis fieri debet in vaſe naturali; nam in præpoſtero etiam incipere, peccatum eſt. Ità Bonacina *de matrimon. quæſtion. 4. punct.* 11. *numero* 12. contra Nauarrum, *de pœnitent concl. 7. part 2. tractat.* 17. *reſolutione* 37. § *Ad ſecundum.* Immò nec licitum eſt perfricare verenda in vaſe prohibito. Pontius *lib. 10. cap. 11. numer. 5.* contra Sanchez, *tom. 3 lib. 9 de matrimon. diſput. 17. num. 5. par. 3. tract. 4 reſol.* 204.

Sed parum curandum de ſitu.

2 Sed variare ſitum in copula, ex ſuo genere eſt ſolùm veniale, etiamſi propterea aliqua ſeminis pars elabatur, quia medici docent, non totum ſemen conſeruari à matrice. Immò etiamſi eo concumbendi modo non ita certa ſperetur generatio, quia coniuges non tenentur ad generationem certiorem, ſed ſolùm conuenientem modum adhibere. Ita Pontius, *vbi ſupra num. 5. par 2. tract. 15. reſol. 64.* † & recitantur *in par. 3. tract. 4. reſol. 204. §. Notandum,* & quoad primum etiam, *in par. 1. tract. 7. reſolutione* 39. Si autem coniuges voluntariè foras ſemen emittant, peccant mortaliter. Dixi, voluntariè, nam ✠ notat Pontius *vbi ſupra* id aliquando contingere poſſe abſque culpa, vt ſi vir calidus, dum congredi conatur, ſemen extrà emittit, illa enim feſtinatio naturæ eſt, non voluntatis *p. 3. cit. § Addit.*

Quamuis non totum ſemen retineatur.

Sed ſi foras illud volũtariè emittant, mortale eſt.

At coniux nõ tenetur expectare ſeminationem alterius

3 Cœterum probabile eſt, coniugem non teneri expectare ſeminationem alterius, etiamſi poſſit, nam aliqui docẽt, ſemen mulieris nec actiuè, nec neceſſariò ad generationem concurrere. Ita Sanchez *vbi ſupra numero* 9. (Ex quo

Et aliquis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN